

УДК
675.92.035

НАТАЛЯ БОРЩЕВСЬКА, ТИМОФІЙ ЛИПСЬКИЙ,
ІРИНА ДАВИДОВА
Київський національний університет технологій та дизайну,
Україна

ЗАСТОСУВАННЯ СУЧАСНИХ ЕКОЛОГОЗБЕРІГАЮЧИХ МАТЕРІАЛІВ ДЛЯ ВИГОТОВЛЕННЯ ЗАГОТОВОК ВЕРХУ ВЗУТТЯ

***Мета.** Визначення, дослідження та впровадження альтернативних екологічних матеріалів рослинного походження для виготовлення заготовок верху взуття.*

***Ключові слова:** взуття, ріпатек, екологозберігаючі матеріали, заготовка верху, натуральна шкіра.*

Постановка завдання. Сучасний асортимент виробів, що виготовляються з різних видів шкіри, включає одяг, взуття, сумки, аксесуари та багато інших речей повсякденного використання. Основними причинами такого широкого асортименту є унікальні фізико-механічні, гігієнічні та експлуатаційні властивості, що є переважаючими при виборі матеріалів для виготовлення верху взуття [1].

Актуальні екологоорієнтовані тренди, які отримали значне поширення у сфері fashion-індустрії, спричинили значну частину суперечливих дискусій щодо використання натуральної шкіри у виробі. Дискусії зумовлені тваринним походженням матеріалу та негативним впливом виробництва на навколишнє середовище та здоров'я людини. Можливість виявлення та застосування альтернативних матеріалів, які в достатній мірі відповідатимуть вимогам до виробів, а саме, для виготовлення верху взуття (заготовка), безперечно є важливим та необхідним кроком для задоволення потреб споживачів, які є частиною «веганського» руху, уникають використання шкіряних виробів та впровадження ресурсоощадних технологій.

Методи досліджень. Для проведення порівняльної характеристики були обрані зразки 4 видів (табл. 1). Представлено два види натуральної шкіри (зразки N1, N2) відповідно хромового та рослинного методів дублення. Як приклад штучної шкіри обрано зразок ПВХ (С1). В якості альтернативного матеріалу обрано Pinatex (A1).

Результати досліджень. Pinatex — найпопулярніша веганська заміна шкіри, яка широко застосовується модними брендами для одягу та взуття. Наразі Pinatex використовують такими відомими компаніями як nike, h&m, paul smith та hugo boss (рис.1).

Pinatex створюється шляхом валяння довгих волокон з листя ананаса разом для створення нетканого субстрату з додаванням полімолочної кислоти, рослинного пластикового матеріалу, отриманого з кукурудзяного крохмалю, в результаті чого основний матеріал складається з 80% листя ананаса . волокна і 20% PLA. Матеріал можна різати (розкрій) класичним для взуттєвої галузі способом, з'єднувати деталі між собою за допомогою різних видів ниткових швів, тиснути та оздоблювати для досягнення різних дизайнерських цілей. Pinatex випускається в різних кольорах і варіантах обробки, включаючи текстуровану поверхню та металеве покриття. Як і всі природні матеріали, він зношується та старіє залежно від умов експлуатації та догляду.

Рис. 1. Зразки виробів з Pinatex

Основні дослідження матеріалів проводяться методами мікроскопії, що визначає широке розмаїття складу та структури, хімічної основи матеріалів.

Таблиця 1 – Досліджувані матеріали

Зразок	Вид матеріалу	Виробник	Категорія
N1	Шкіра хромового методу дублення	Італія	Натуральна шкіра
N2	Шкіра рослинного методу дублення	Італія	Натуральна шкіра
C1	ПВХ	Туреччина	Штучна шкіра
A1	Pinatex	Іспанія	Альтернативний матеріал

Кожен досліджуваний матеріал демонструє свою унікальну спектральну інформацію, пов'язану з хімічним складом [2]. Крім загального огляду

складу матеріалу, отримані дані можуть бути корисні в умовах масового виробництва.

Альтернативний матеріал демонструє значні структурні властивості на відміну від натуральної та штучної шкіри. Для матеріалу Pinatex чітко видно рослинні волокна ананаса як на світлових мікроскопічних зображеннях, так і на SEM-зображеннях. Полімерна сполука, що з'єднує ці волокна, особливо добре фіксується на SEM-зображенні малого збільшення. На SEM-зображенні із значним збільшенням виявлені яскраві плями, які, пов'язані з додаванням наповнювачів до полімерної речовини.

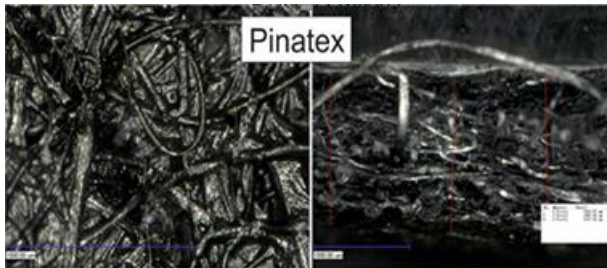

Рис. 2. Мікроскопічні зображення Pinatex

Висновок. За даними Ananas Anam, кожен квадратний метр Pinatex заощаджує 8 кг викидів вуглецю, порівняно з натуральною шкірою [3]. Як повідомляють Dole, окрім боротьби з харчовими відходами, така співпраця відкриє нові джерела доходу для фермерів ананасових угідь. Субстрат Pinatex повністю біологічно розкладається лише в контрольованих промислових умовах та як і всі природні матеріали, зношується та старіє залежно від умов експлуатації та догляду.

Література

1. Heth CL. The Skin They Were In: Leather and Tanning in Antiquity. *Chemical Technology in Antiquity-ACS Symposium Series*. 2015; 1211: 181-196.
2. BORLANDELLI, Carolina Maria; MAHLTIG, Boris. Leather Types and Fiber-Based Leather Alternatives-An Overview on Selected Materials, Properties, Microscopy, Electron Dispersive Spectroscopy EDS and Infrared Spectroscopy. *Ann Textile Eng Fashion Technol*, 2022, 1.1: 1001.
3. Ananas Anam, Spain, company webpage with catalogue, [https:// store.ananas-anam.com/collections/sampling](https://store.ananas-anam.com/collections/sampling).